

Archeologienota met beperkte samenstelling Gent – Marco Polostraat

Natasja Reyns

Bornem
2022

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2022/12.807/169

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	7
2.3.3	Werkwijze	10
2.4	Assessmentrapport	11
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	11
2.4.2	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	13
2.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	13
3	Samenvatting	14
4	Bibliografie	15
4.1	Publicaties	15
4.2	Websites	15
5	Bijlagen	16
5.1	Archeologische periodes	16

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

Omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn, betreft het een archeologienota met beperkte samenstelling.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2022H94

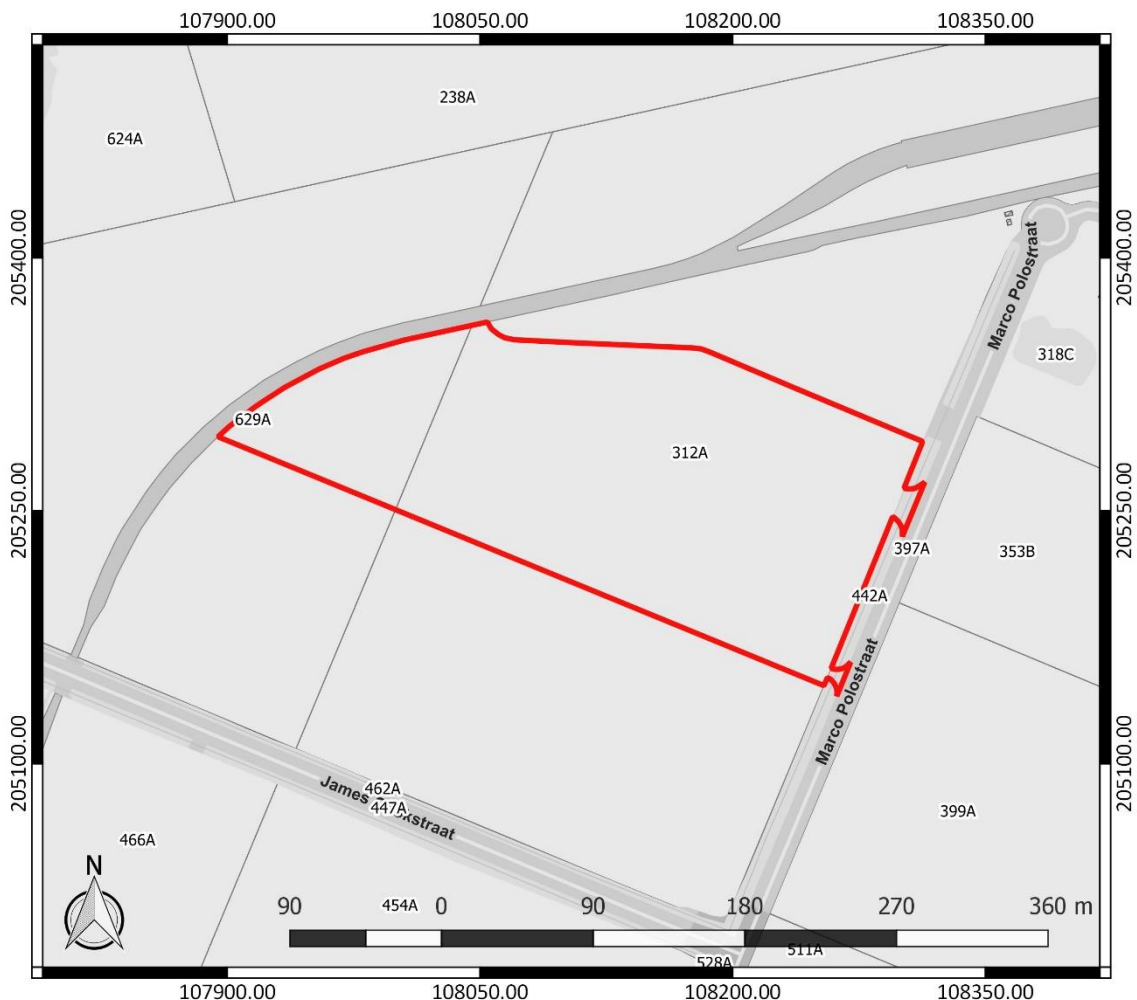
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Gent, Marco Polostraat, Kluizendok

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 107894.33, 205140.05
- 108314.07, 205365.69

Kadastraal plan:

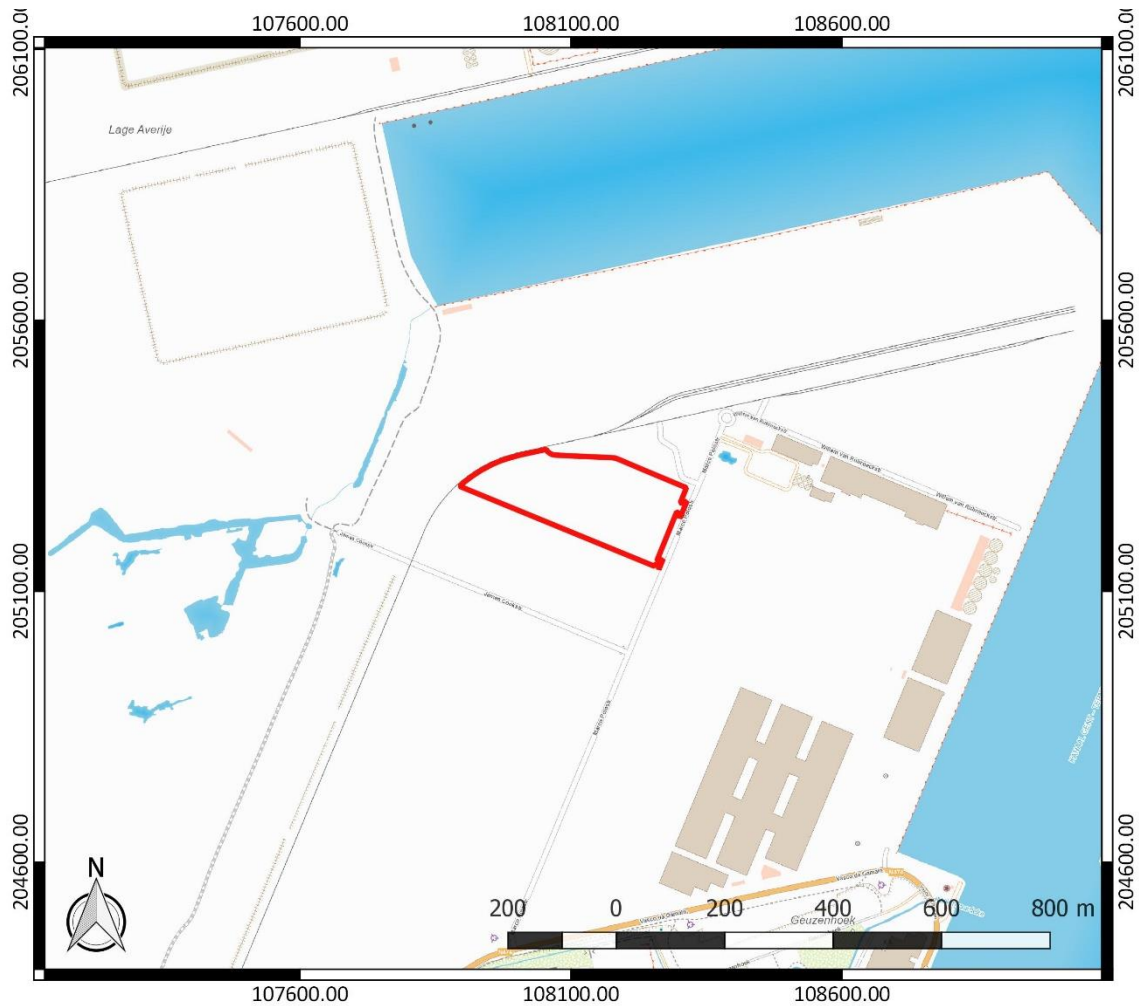

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 14, sectie G, nummers 629A en 312A

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 48.550 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 12/08/2022 – 23/09/2022

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, opgehoogd terrein

Verstoorde zones: niet van toepassing

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

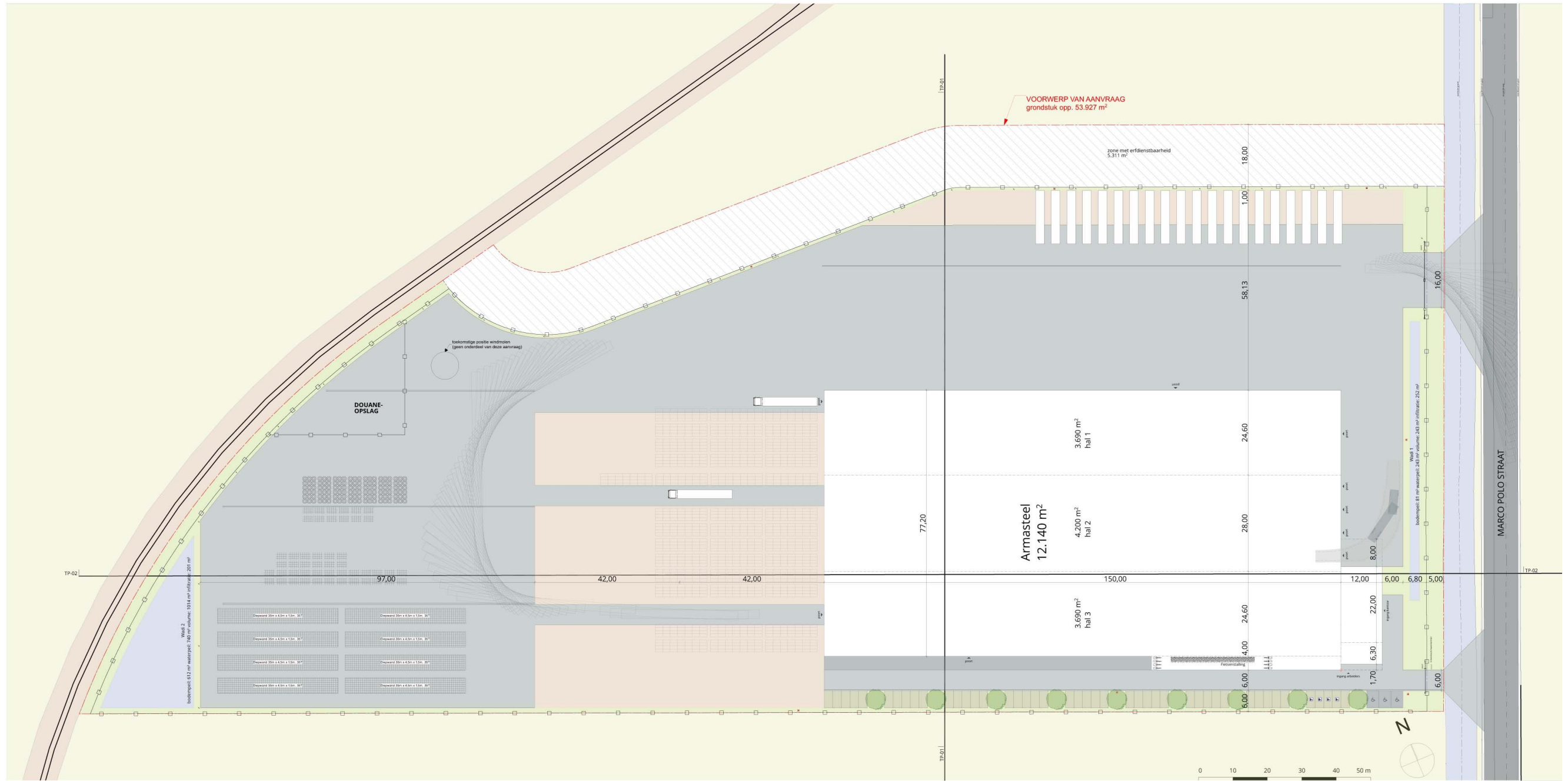
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

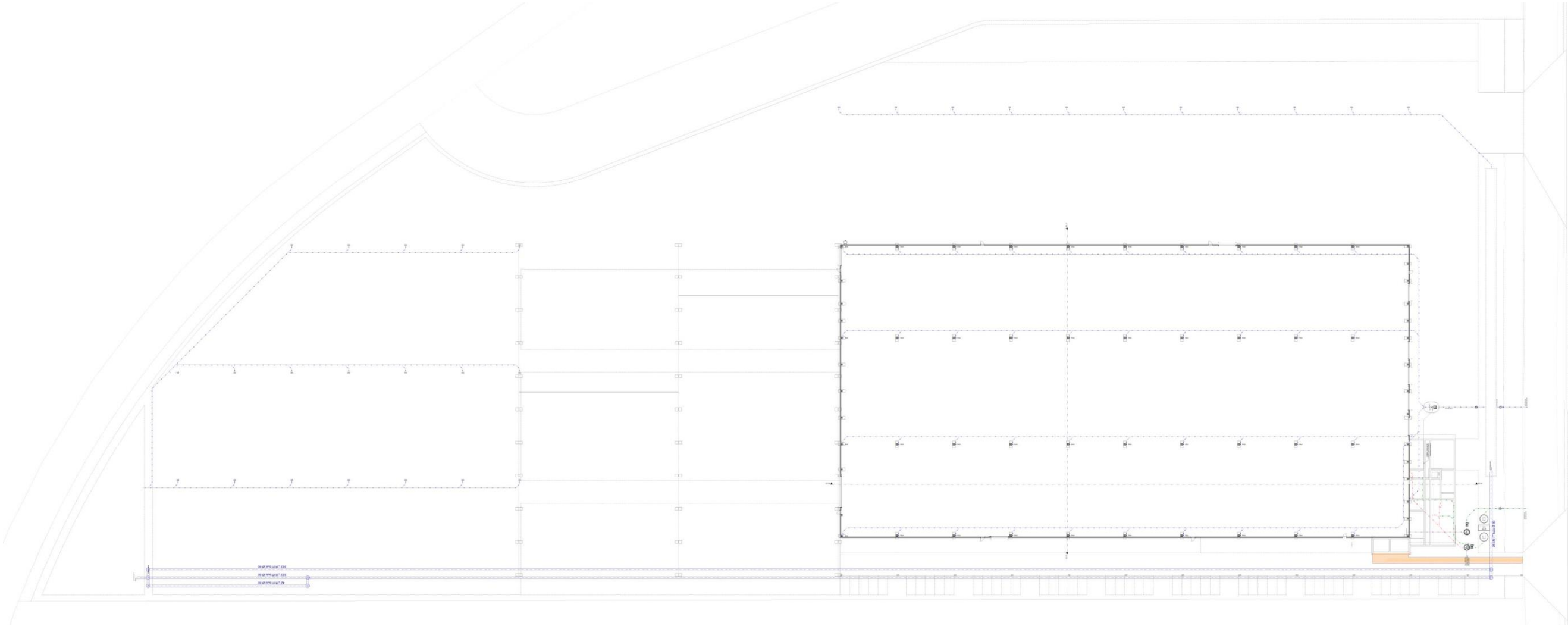
2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de oprichting van een nieuw industriegebouw voorzien, met de aanleg van bijhorende verhardingen en groenaanleg. Er worden geen ondergrondse verdiepingen voorzien. De geplande industriebouw zal een betonplaat op volle grond omvatten. De funderingen zullen bestaan uit paalfunderingen en zullen een verstoringsdiepte van ca. 20 m kennen. De geplande verhardingen zullen gefundeerd worden met grindkernen en zullen een verstoringsdiepte hebben van 3 m.

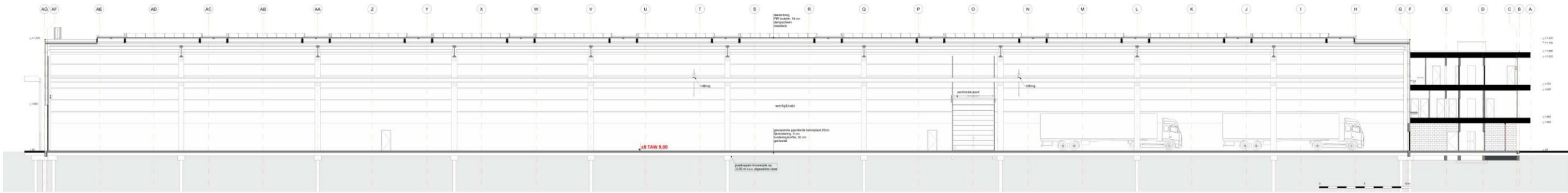
Verder is er ook een hemelwaterput en een septische put voorzien met een plaatselijke verstoringsdiepte tot 4 m. De aanleg van groenzones betekent een verstoringsdiepte van ca. 30 cm. Ter hoogte van waar bomen en infiltratiebekkens voorzien worden, zal de verstoringsdiepte plaatselijk oplopen tot ca. 1,5 m.

Figuur 3: Inplantingsplan

Figuur 4: Funderings- en rioleringsplan

Figuur 5: Sneede

2.3.3 Werkwijze

Een archeologienota met beperkte samenstelling mag worden opgesteld omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn.³

Deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt opgesteld met betrekking tot werkzaamheden op een terrein dat in het verleden sterk opgehoogd werd (zie verder). Hierdoor vormen de geplande werken op het terrein geen bedreiging van het oorspronkelijke bodemarchief, aangezien ze niet zo diep zullen gaan. Het assessmentrapport blijft daarom beperkt tot het doorslaggevende aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.

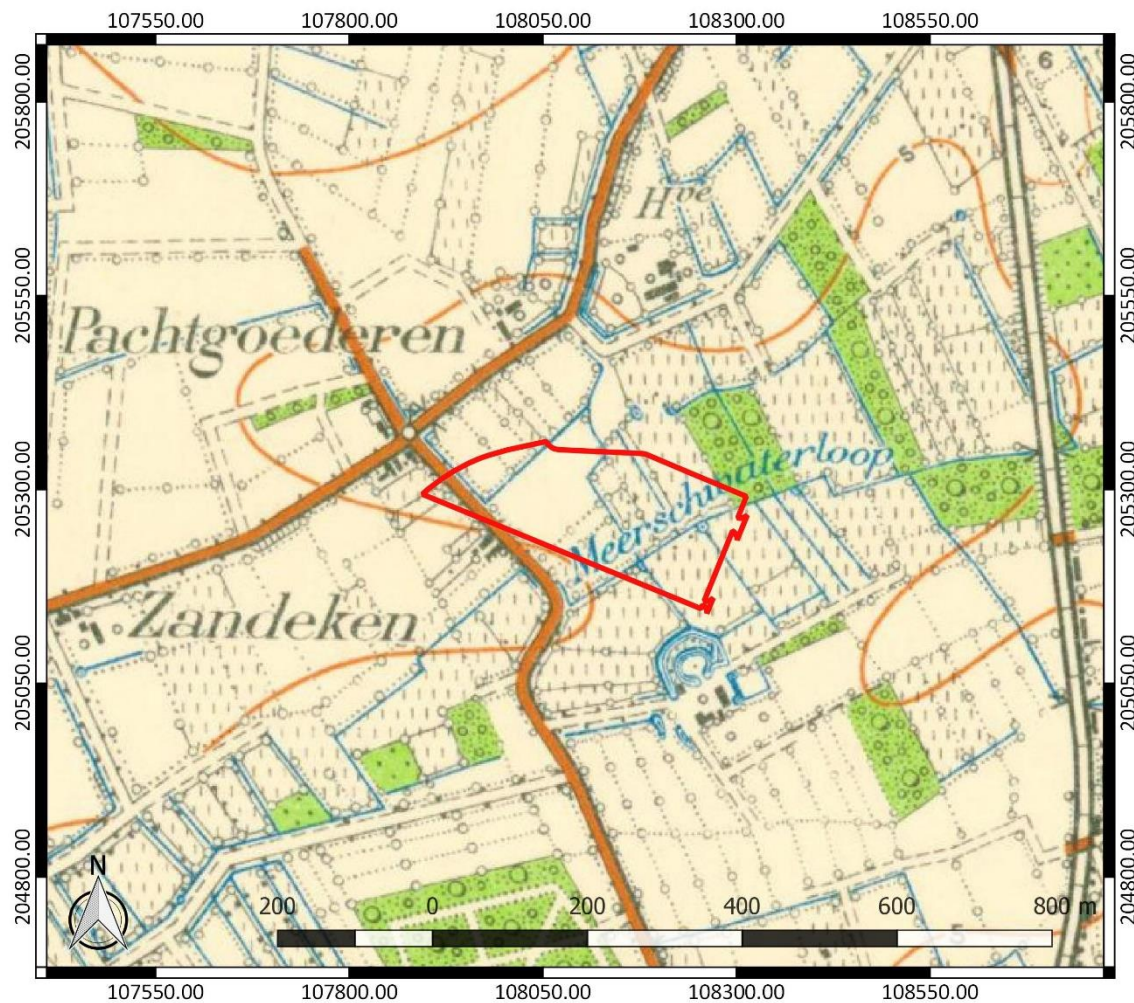
Bij de opmaak van de archeologienota werd de inhoud afgetoetst bij de archeologische dienst van de stad Gent.

³ Code van Goede Praktijk 4.0, 108

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

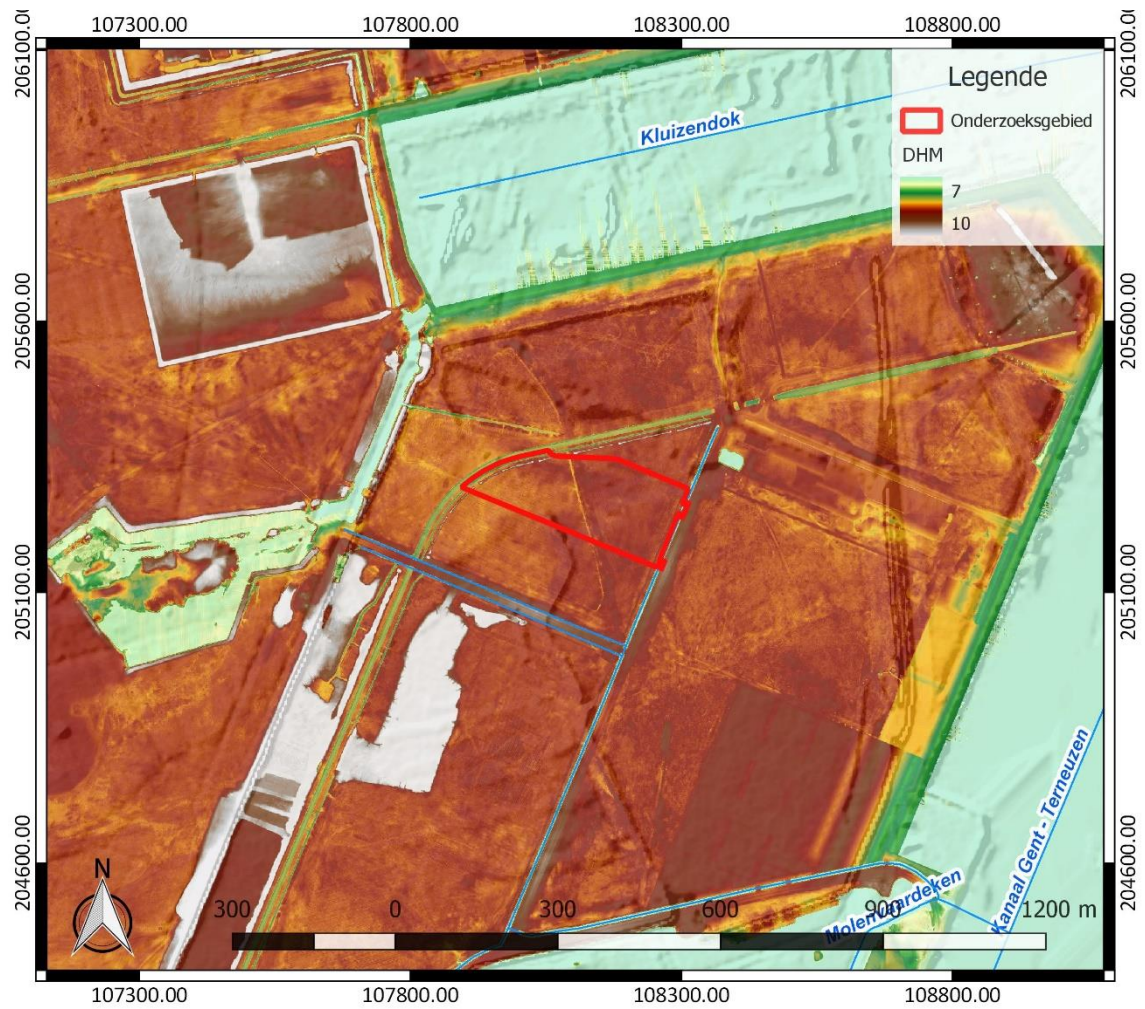
Bij de voorbereiding van de opmaak van de archeologienota bleek dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd is. Een topografische kaart uit 1938 geeft aan dat het onderzoeksgebied op een hoogte van ca. 5 m TAW te situeren is. Een vergelijking met de hoogte van het terrein vandaag de dag geeft aan dat het terrein momenteel een hoogte kent van gemiddeld 8,4 tot 8,6 m TAW. Dit betekent dat het terrein in het verleden ca. 3,4 tot 3,6 m opgehoogd is.

Figuur 6: Topografische kaart uit 1938 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

De ophoging vond plaats in het kader van de uitbreiding van de haven van Gent. Vandaag de dag is het terrein gelegen tussen het Kluizendok en het kanaal Gent – Terneuzen. De aanleg van het Kluizendok en de ophoging van het aansluitende industriegebied vonden eind jaren 1990 plaats.⁴

⁴ Woltinge 2017, 35

Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 8: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

2.4.2 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

In het begin van de 20ste eeuw toont een topografische kaart ons dat het onderzoeksgebied gelegen was op een hoogte van ongeveer 5 m TAW. Vandaag de dag is het terrein echter gemiddeld genomen gelegen op een hoogte tussen 8,4 en 8,6 m TAW. Dit betekent dat het terrein in het verleden ca. 3,4 tot 3,6 m opgehoogd is.

Wat is de impact van de geplande werken?

Op het terrein wordt de oprichting van een nieuwe industriebouw gepland, samen met bijhorende verhardingen en groenaanleg. De geplande werken hebben gemiddeld genomen een verstoringsdiepte die ligt tussen 30 en 65 cm. Plaatselijk, ter hoogte van funderingen, nutsvoorzieningen en plantputten voor bomen, loopt de verstoringsdiepte sterker op, tot ca. 1,5 tot 20 m onder het huidige maaiveldniveau. Dit betekent dat de geplande werken op het terrein het oorspronkelijke maaiveldniveau slechts plaatselijk zullen verstoren.

2.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Bij de voorbereidingen voor de opmaak van een archeologienota viel op dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd is. Dit gebeurde in het kader van de aanleg van het Kluizendok in de jaren 1990. Daarbij werd het onderzoeksgebied ca. 3,4 tot 3,6 m opgehoogd.

Een evaluatie van de geplande werken op het terrein geeft aan dat het oorspronkelijke maaiveldniveau nauwelijks geraakt wordt tijdens de geplande bodemingrepen. Enkel de paalfunderingen voor de geplande industriebouw en de aanleg van een hemelwaterput en een septische put zullen het oorspronkelijke bodemarchief verstoren. Het betreft zeer plaatselijke verstoringen.

Het potentieel op kennisvermeerdering in geval van bijkomend archeologisch vooronderzoek in functie van de geplande werken op het terrein, is daardoor zeer laag. Te laag om de kosten van bijkomend vooronderzoek te verantwoorden. Het ruimtelijk inzicht van eventueel bijkomend archeologisch vooronderzoek is zeer beperkt. Daarom volstaat de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling, gezien de beperkte impact van de geplande werken op het bodemarchief en het lage potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek. In het kader van de geplande werken op het terrein worden daarom geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van de plannen voor de oprichting van een nieuw industriegebouw en bijhorende omgevingsaanleg, diende een archeologienota opgemaakt te worden. Tijdens de voorbereiding voor de opmaak van een archeologienota bleek dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd werd bij de aanleg van het Kluizendok en de inrichting van de aanliggende industriezone. Het terrein blijkt ca. 3,4 tot 3,6 m opgehoogd. Een evaluatie van de geplande werken op het terrein geeft aan dat het oorspronkelijke maaiveldniveau nauwelijks geraakt zal worden bij de geplande bodemingrepen. Daarom volstond de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling, gezien de beperkte impact van de geplande werken op het bodemarchief en het lage potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek ter hoogte van de locaties waar de geplande werken het oorspronkelijke bodemarchief zullen raken. In het kader van de geplande werken op het terrein worden dus geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Woltinge, I., 2017: *Archeologienota met beperkte samenstelling Gent-Wondelgem, Willem van Rubroeckstraat*, Bassevelde (BAAC Vlaanderen Rapport 612).

4.2 Websites

Cartesius (2022)

<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2022)

<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2022)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2022)

<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2022)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2022)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

